

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Педагогічний інститут

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією
Протокол №4 від 05.04.16 р.
Голова Приймальної комісії
В.О.Огнев'юк

ПРОГРАМА

**Фахового випробування з педагогіки, вікової психології та фахових
методик**

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Ступень: «Спеціаліст», «Магістр»

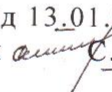
ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-
методичної та навчальної
роботи

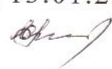
 О.Б. Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

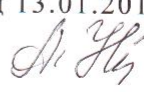
на засіданні кафедри початкової
освіти та методик гуманітарних
дисциплін

Протокол від 13.01.2016 р. №6
Зав.кафедри С.М.Мартиненко

на засіданні кафедри початкової
освіти та методик природничо-
математичних дисциплін

Протокол від 13.01.2016 р. №6
Зав.кафедри К.І.Волинець

на засіданні кафедри педагогіки та
психології

Протокол від 13.01.2016 р. №6
Зав.кафедри Т.І.Іванюк

Київ-2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування: визначити якість професійної підготовки з обраного фаху в обсязі програми освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Дисципліни: педагогіка, психологія, методики навчання української мови, літературного читання, математики, природознавства.

Форма проведення – екзамен у формі комп'ютерного тестування.

Кількість тестових завдань – 50.

Тривалість тестування – 80 хвилин.

Оцінювання: за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання: відповідь правильна – 2 бали;

відповідь неправильна – 0 балів.

Кількість балів (max – 100)	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії
90 – 100	«Відмінно»	A	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач
82 – 89	«Дуже добре»	B	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач
75 – 81	«Добре»	C	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач
69 – 74	«Задовільно»	D	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язування практичних задач
60 – 68		E	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень під час розв'язування практичних задач
1 – 59	«Незадовільно»	FX	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень

ПЕДАГОГІКА

Методологічні основи педагогіки. Педагогіка як наука

Педагогіка як наука, стадії становлення і розвитку. Предмет і завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки. Джерела розвитку педагогіки.

Педагогіка в системі наук; взаємозв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Методологія педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень та їх характеристика.

Основні поняття: педагогіка, навчання, освіта, виховання, розвиток, предмет педагогіки, завдання педагогіки, система педагогічних наук, національне виховання, методологія педагогіки, методи науково-педагогічних досліджень.

ДИДАКТИКА

Дидактика як теорія навчання та освіти

Сутність процесу навчання

Поняття про дидактику як галузь педагогічних знань. Предмет, завдання і категорії дидактики. Процес навчання: сутність, функції, структура, характеристика основних структурних компонентів (цільовий, стимулювально-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-регулювальний, оцінно-результативний, кінцевий результат процесу навчання). Основні етапи оволодіння знаннями (цикл навчально-пізнавальних дій): сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування, закріплення, застосування знань і умінь в практичній діяльності.

Основні поняття: дидактика, предмет дидактики, завдання дидактики, категорії дидактики, процес навчання, викладання, учіння, наукова теорія пізнання, рушійні сили навчального процесу, функції навчання, структурні компоненти процесу навчання, основні етапи оволодіння знаннями.

Закономірності та принципи процесу навчання

Закономірності процесу навчання, їх сутність та характерологічні особливості. Поняття принципу і правила навчання. Характеристика основних принципів навчання: принцип спрямованості навчання на вирішення завдань освіти, розвитку й виховання, принцип науковості, систематичності і послідовності, доступності, свідомості й активності, наочності, міцності знань, умінь і навичок, індивідуального підходу до учнів та інші. Система правил реалізації принципів навчання.

Основні поняття: закономірності навчання, об'єктивні закономірності, суб'єктивні закономірності, загальні закономірності, конкретні закономірності, принципи навчання (дидактичні принципи), правила.

Зміст освіти в сучасній школі

Сутність і завдання змісту освіти. Фактори формування змісту освіти. Пріоритетні напрями державної політики у сфері освіти. Критерії відбору змісту освіти. Нормативні документи змісту освіти: галузеві стандарти, навчальний план, навчальна програма, підручник, посібник. Профільне навчання в старшій школі.

Основні поняття: зміст освіти, знання, уміння, навички, Державний стандарт загальної середньої освіти, навчальний план, державний компонент, шкільний компонент, навчальна програма, підручник, навчальний посібник, навчальний предмет.

Методи і засоби навчання

Сутність методів, прийомів і засобів навчання. Класифікація методів навчання: методи організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів, методи контролю і самоконтролю у навчанні. Характеристика основних груп методів. Умови оптимального вибору методів і засобів навчання: врахування навчально-виховної мети, завдань, змісту навчального матеріалу, рівня підготовленості учнів, сформованості навчальних умінь і навичок, віку учнів, рівня підготовки вчителя тощо.

Основні поняття: методи навчання, прийоми навчання, засоби навчання, класифікація методів навчання.

Форми організації навчання

Форми організації навчання, їх становлення. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку. Вимоги до сучасного уроку. Типи уроків, їх структура. Підготовка вчителя до уроку. Педагогічний аналіз уроку. Сучасні форми навчання. Позаурочні форми навчання.

Основні поняття: форма організації навчання, класно-урочна система навчання, урок, типи уроків, структура уроків, нестандартні уроки, позаурочна діяльність.

Система контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів

Поняття про оцінювання навчальних досягнень учнів. Педагогічні вимоги до перевірки навчальних досягнень учнів. Види, форми та методи контролю знань, умінь, навичок та способів діяльності учнів. Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Основні поняття: контроль, перевірка, оцінка, бал, види контролю, форми контролю, методи контролю, критерії оцінювання.

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Процес виховання

Сутність процесу виховання, його специфіка, компоненти, рушійні сили, мотиви. Мета і завдання виховання. Основні закономірності і принципи виховання. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання і перевиховання, їх сутність. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Основні поняття: виховання, процес виховання, об'єктивні чинники, суб'єктивні чинники, мета виховання, завдання виховання, закономірності виховання, принципи виховання, управління процесом виховання, самовиховання, перевиховання, результати виховання, діагностика вихованості.

Зміст виховання

Поняття змісту виховання в сучасній школі. Основні напрями змісту виховання: розумове, моральне, патріотичне, правове, трудове, економічне, естетичне, екологічне, фізичне. Визначення їх сутності та завдань.

Основні поняття: зміст виховання, завдання виховання, розумове виховання, моральне виховання, патріотичне виховання, статеве виховання, екологічне виховання, трудове виховання, економічне виховання, професійна орієнтація, художньо-естетичне виховання, фізичне виховання.

Загальні методи та форми виховання

Поняття методу, прийому і засобу виховання. Класифікація методів виховання та характеристика основних груп: методи формування свідомості особистості, методи організації діяльності і формування досвіду поведінки, методи стимулювання діяльності і поведінки учнів, методи контролю та аналізу ефективності виховання. Педагогічні умови використання методів виховання. Система позакласної та позашкільної роботи: форми організації, методика організації та реалізації виховних справ. Інтерактивні технології виховання.

Основні поняття: методи виховання, прийоми виховання, засоби виховання, позакласна та позашкільна робота, форми організації позакласної та позашкільної роботи, виховні справи, інтерактивні технології виховання.

Виховна робота класного керівника

Роль класного керівника в реалізації сучасних завдань загальної середньої освіти. Функції класного керівника. Вимоги до особистісних і професійно-педагогічних якостей класного керівника. Організація діяльності класного керівника. Планування та облік виховної роботи класного керівника.

Основні поняття: класний керівник, функції, професійні якості, планування, облік, діяльність.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Іванюк Г.І., Мартиненко С.М. Педагогіка. Модуль «Основи педагогіки», «Теорія виховання» : навчальний посібник / Г.І. Іванюк, С.М. Мартиненко. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2006. – 64 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 418 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
3. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – К.: Знання-Прес, 2004. – 445с.
4. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: Навч. посіб. / С.М. Мартиненко, Л.Л. Хоружа К.: МАУП, 2002. – 176 с.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. / Н.Є. Мойсеюк. – К., 2007. – 656 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 560 с. (Альма-матер).
7. Ягупов В.П. Педагогіка: Навчальний посібник / В.П. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет, завдання і методи вікової психології

Предмет вивчення вікової психології. Поняття „вік”, характеристика психологічного віку. Проблеми вікової психології і основні напрями їх розв’язання. Теоретичні і практичні завдання сучасної вікової психології. Принципи побудови курсу вікової психології. Основні розділи вікової психології, її зв’язок з іншими областями психологічної науки. Принципи вивчення розвитку психіки людини. Форми проведення психологічного дослідження у віковій психології. Методи вікової психології, її класифікація. Основні вимоги до організації та проведення експериментального дослідження онтогенезу людини.

Основні поняття: Вікова психологія, вік, психологічний вік, онтогенез і філогенез, дитяча психологія, психологія молодшого школяра, психологія підлітка, психологія ранньої юності, психологія дорослої людини, геронтопсихологія методи психології: організаційні, емпіричні, обробки та інтерпретації даних.

Основні напрями вікової психології. Вікова періодизація.

Загальне поняття про психічний розвиток. Особливості та закономірності психічного розвитку. Детермінанти психічного розвитку та їх взаємозв’язок. Теорії психічного розвитку (культурно-історична теорія розвитку Л.С. Виготського та його послідовників, психоаналітична теорія дитячого розвитку, теорія соціального наочіння, когнітивна теорія Ж. Піаже та ін.). Біологічні передумови психічного розвитку (спадковість, вроджені задатки та дозрівання нервової системи). Роль діяльності та спілкування у психічному розвитку людини. Розвиток і навчання. Умови організації та принципи розвиваючого навчання. Рушійні сили психічного розвитку.

Періоди психічного розвитку. Сензитивні періоди розвитку. Кризи і критичні періоди розвитку. Різні підходи до вікової періодизації психічного розвитку. Вікова періодизація Л.С. Виготського, Д.Б. Ельконіна. Періодизація розвитку особистості за З. Фрейдом, Е. Еріксоном. Розвиток моральної свідомості за Л. Колбергом. Періодизація інтелектуального розвитку за Ж. Піаже. Стадії розвитку дорослої людини.

Основні поняття: Психічний розвиток, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення, сензитивність, „зона актуального розвитку”, „зона ближнього розвитку”, макро- і мікросередовище, вікові та індивідуальні особливості, рушійні сили розвитку, віковий період; криза; критичний період розвитку; вікова періодизація; критерії періодизації; рівень розвитку; фази розвитку; стадії розвитку.

Психологічні особливості новонародженого та дитини немовлячого віку

Розвиток дитини в пренатальний період. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженої дитини, соціальна ситуації розвитку. Психологічна характеристика і психічний розвиток дитини у фазі новонародженості. Комплекс пожвавлення – новоутворення психічного розвитку новонародженої дитини та перший її поведінковий акт.

Потреба у спілкуванні з дорослими – початок немовлячого віку. Соціальна ситуація розвитку „Ми”. Емоційне спілкування як провідна діяльність в період

немовляти. Зародження предметних дій. Психічний розвиток дитини першого року життя. Новоутворення і основні досягнення наприкінці першого року життя дитини. Криза першого року життя.

Основні поняття: Пренатальний період розвитку; комплекс поживлення; емоційне, ситуативне, особистісне спілкування; співвіднесенні дії; поведінковий акт; криза першого року.

Психологія раннього дитинства

Суперечності психічного розвитку дітей раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку. Предметна діяльність як провідна у ранньому віці, її розвиток. Передумови формування особистості та поведінки дитини. Основні новоутворення раннього віку: сприймання як акт орієнтації, розвиток мови і мовлення, система „Я” – „не – Я”, пишання досягненнями. Досягнення дитини і криза трьох років.

Основні поняття: Предметна діяльність; сензитивність розвитку мовлення; зовнішні та внутрішні дії; криза трьох років, наслідування; егоцентризм; наочно-дійове мислення; самосвідомість і “Я-концепція”; емансипація від дорослих; гордість за досягнення.

Психічний розвиток дитини в дошкільному віці

Проблеми психології дошкільника. Основні суперечності психічного розвитку дошкільника. Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку. Ігрова діяльність як провідна в дошкільному віці, її структура та розвиток. Інші види діяльності дошкільника. Новоутворення психічного розвитку дошкільника у пізнавальній та особистісній сферах. Криза 6 (7)-ми років. Проблема психологічної готовності дитини до навчання в школі.

Основні поняття: Ігрова діяльність: сюжетно-рольова гра; ієрархія мотивів; децентрація мислення; ідентифікація з дорослим; довільна поведінка; символічна інтелектуальна діяльність; статеві ідентичність; соціальна роль. Психологічна готовність до навчання: особистісна готовність; інтелектуальна готовність; внутрішня позиція школяра; позаситуативно-особистісне спілкування; кооперативно-змагальне спілкування; мотиваційна готовність; вольова готовність.

Психологія молодшого школяра

Проблеми психології молодшого школяра. Основні суперечності психічного розвитку молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Навчальна діяльність як провідна у молодшому шкільному віці, її структура і особливості розвитку. Проблема адаптації дитини до шкільного навчання. Новоутворення психічного розвитку молодшого школяра: розумовий розвиток; формування особистості молодшого школяра; розвиток довільної вольової саморегуляції і формування характеру. Характеристика і розвиток міжособистісних взаємин у молодшому шкільному віці.

Основні поняття: Внутрішня позиція школяра, авторитет учителя, учбова діяльність і її структура, теоретичне мислення, внутрішній план дій, рефлексія, довільність психічних процесів, моральний реалізм, моральний релятивізм,

нездатність до учіння (гіперактивність, дефіцит уваги, дисграфія, дискалькулія, дислексія), група ровесників, саморегулююча поведінка, самоповага, працелюбність проти почуття неповноцінності, „Я – образ”, дружба дитяча.

Психологія підлітка

Психологічні проблеми підліткового віку. Нові потреби підлітка і виникнення кризи підліткового віку. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Анатомо – фізіологічні передумови психічного розвитку підлітка. Проблема провідної діяльності в підлітковому віці. Основні новоутворення в особистісній сфері підлітка. Якісні зміни у пізнавальній сфері підлітка. Причини відхилень у поведінці „важких” підлітків. Фактори ризику.

Основні поняття: Пубертатна криза; криза підліткового віку; фактор ризику, референтна група, криза ідентичності, почуття дорослості; реакція емансипації; реакція групування з ровесниками; реакція захоплення; індивідуалізація; інтимне спілкування; акцентуація характеру; потреба у життєвому самовизначенні, „важкий” підліток

Психологія ранньої юності

Проблеми психології юнацтва. Криза 14 – 15 років. Соціальна ситуація розвитку старшокласників. Проблема провідної діяльності в юнацькому віці. Орієнтація на майбутнє – основне новоутворення юнацького віку. Психологічні особливості розумової сфери старшокласників. Новоутворення в особистісній сфері. Самовизначення та самовиховання в юнацькому віці. Вибір професії. Становлення „Я – концепції”. Проблема сенсу життя у ранньому юнацькому віці. Психосексуальний розвиток і взаємостосунки юнаків та дівчат. Девіантна поведінка у ранньому юнацькому віці.

Основні поняття: Вікова сегрегація; самовизначення; сексуальність і сексуальна активність; занурення в себе і самоаналіз; цілісність “Я” і “Я-концепція”; соціальне порівняння; переоцінка системи цінностей; інтеграція особистості; соціальна інфантильність; соціальна зрілість; самореалізація; сповідальне спілкування; орієнтація на майбутнє; самовиховання; моральна свідомість; статус ідентичності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: Учеб. пособие для студ. вузов. – 4-тое изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 1999. – 672 с.
2. Вікова психологія / За ред. Академ. АПН СРСР Г. С. Костюка. – К.: Рад. школа, 1976.
3. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество: Учебник для студ. вузов. – 6-е изд. стереотип. – М.: Издательский центр „Академия”, 2000 – 456 с.
4. Подоляк Л.Г. Основы вікової психології. – К.: Главник, 2006. – 112 с.
5. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія / М.В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академвидав. (Альма-матер), 2005. – 360 с.
6. Шаповаленко И.В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология). – М.: Гардарики, 2005. – 349 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Предмет, завдання і наукові основи методики викладання української мови в початкових класах. Основні розділи, зміст і обсяг матеріалу, що вивчається в курсі української мови в початкових класах.

Формування мовленнєвої компетентності в молодших школярів на сучасному етапі початкового навчання. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів на уроках української мови. Завдання і прийоми розвитку усного монологічного мовлення. Види навчальних монологів.

Психологічні та лінгвістичні основи методики навчання грамоти. Добукварний період навчання грамоти. Завдання букварного та післябукварного періодів.

Структура і зміст програми з навчання грамоти. Принципи побудови підручників «Буквар» (авт. М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко), «Буквар» (авт. В. О. Науменко, М. Д. Захарійчук); «Післябуквар» (авт. М. С. Вашуленко), «Українська мова: післябукварна частина 1 клас» (авт. М. Д. Захарійчук), «Читання: післябукварна частина» (авт. В. О. Науменко). Структура «Букваря» (авт. М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко) та «Букваря» (авт. В. О. Науменко, М. Д. Захарійчук) Аналіз розворотів підручників.

Навчальний зміст уроків читання у період навчання грамоти. Програмові вимоги до уроків читання. Програмові вимоги до уроків письма. Види писемної діяльності на цьому етапі. Уміння, які формуються на кінець добукварного періоду. Зміст мовних знань. Зміст мовленнєвих навичок. Засоби розвитку мовлення першокласника. Методика роботи з предметними, сюжетними малюнками. Порядок роботи за розворотом «Букваря».

Аналіз програмових вимог післябукварного періоду.

Поняття про мову і мовлення. Особливості усного і писемного мовлення. Основні методи і прийоми формування в учнів початкових класів елементарних уявлень про мову як знакову систему; про виникнення мов світу; про основні функції мови; про мовлення як мову в дії, в спілкуванні між людьми; про діалогічне та монологічне мовлення; етику мовлення, форми мовлення.

Види переказів і методика їх проведення в початкових класах.

Види творів і методика їх проведення в початкових класах.

Класифікація творів за джерелом матеріалу, жанрами, місцем виконання, ступенем участі учнів у складанні тексту, розміром, метою виконання. Прийоми підготовки учнів до написання творів. Методика роботи над побудовою твору.

Методика вивчення граматичного матеріалу в початкових класах.

Методика вивчення лексичного матеріалу в початкових класах.

Лінгводидактичні основи методики роботи над словом у початкових класах. Робота над засвоєнням лексичного значення слова в початкових класах. Способи пояснення семантики слів. Робота над усвідомленням прямого і переносного значення слова, багатозначністю й омонімією.

Методика проведення лексичного розбору в початкових класах.

Методика вивчення орфографічного матеріалу в початкових класах.

Види орфографічних вправ: списування, коментоване письмо, письмо з пам'яті, робота з орфографічним словником. Диктанти, їх види. Словникова робота в процесі навчання орфографії. Методика проведення вправ з орфографії в початкових класах.

Методика проведення орфографічних розборів у початкових класах.

Методика вивчення фонетичного матеріалу в початкових класах

Методика проведення фонетичного розбору в початкових класах.

Список літератури:

1. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
2. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посіб./ М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
3. Вашуленко М. С. Навчання грамоти в 1 кл. : посіб. для вчителя. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 224 с. – (Вчителю початкових класів).
4. Захарійчук М.Д., Науменко В.О. Книжка для вчителя: Методика роботи за «Букварем» (методичний посібник). – К. : Грамота, 2012. – 240 с.
5. Каніщенко А.П., Ткачук Г.О. Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс / А.П. Каніщенко, Г.О. Ткачук. – К.: Промінь, 2003. – 232 с.
6. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
7. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 176 с.
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Читацька компетентність. Принципи визначення змісту літературного читання. Сутність тематично-жанрового, естетичного, літературознавчого, комунікативно-мовленнєвого принципів. Змістові лінії програми курсу «Літературне читання». Навичка читання. Шляхи удосконалення навички читання.

Види читання (голосне, мовчазне), їхнє значення. Основні етапи розвитку навички читання. Співвідношення голосного і мовчазного читання в початкових класах.

Якості повноцінної навички (правильність, швидкість, усвідомлення, виразність).

Правильність читання. Чинники, які впливають на правильність. Вироблення точності зорового сприймання, формування чіткої правильної

вимови, уважності. Зняття труднощів техніки читання. Методика запобігання помилкам і форми їх виправлення під час читання.

Швидкість читання. Залежність швидкості читання від особливостей тексту. Вплив пам'яті, поля читання, периферійного зору, антиципації на розвиток швидкості читання.

Усвідомленість читання. Критерії виявлення усвідомленості прочитаного (розуміння ідеї твору, змісту окремих частин, визначення ставлення до прочитаного, розуміння суті думки, вираженої в кожному реченні, лексичного значення кожного слова, переносного значення слів, метафоричних виразів, порівнянь, фразеологічних одиниць, стійких зворотів, прислів'їв, крилатих виразів тощо).

Виразність читання. Вміння користуватися засобами інтонаційної виразності (тон, темп, сила голосу, пауза, логічний наголос).

Основні етапи роботи з художнім твором на уроках літературного читання. Етап «до читання твору»: зняття труднощів техніки читання, підготовка до сприймання емоційно-естетичного змісту твору. Етап «під час читання»: цілісне сприймання твору, повторне перечитування та аналіз, вторинний синтез. Етап «після читання»: включення прочитаного твору в систему раніше опрацьованих шляхом порівняння їх за змістом, художніми образами, засобами, настроєм.

Аналіз художнього твору на уроках літературного читання. Види аналізу художнього твору на уроках літературного читання: услід за автором, пообразний, проблемно-тематичний, комбінований. Методика роботи над творами різних жанрів. Коло читання в 2,3,4 класах.

Список літератури:

1. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
2. Вашуленко О.В. Уроки літературного читання. 2 клас: навчальний посібник для вчителя у двох частинах. Частина перша. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 208 с.
3. Науменко В.О. Уроки літературного читання в 2 класі: метод. посіб. для вчителя / Віра Науменко. – К. : Генеза, 2013. – 280 с.
4. Науменко В. О., Харітоненко Л.А. Уроки літературного читання в 3 класі. Методичний посібник + CD. – К. : Генеза, 2014. – 272 с.
5. Науменко В. О. Уроки літературного читання в 4 класі. Методичний посібник. – К. : Генеза, 2015. – 176 с.
6. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1–4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – С.71–91.
7. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
8. Савченко О. Я., Кальчук М. І. Уроки літературного читання у 3 класі : навчально-методичний посібник для вчителя у двох частинах. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2014.

9. Савченко О. Я. Методика літературного читання у 4 класі. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015.
10. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 176 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Організація процесу навчання математики в початковій школі.

Сучасний урок математики в початковій школі. Типи уроків математики. Структура різних типів уроків математики. Підготовка вчителя до уроку математики. Критерії ефективності сучасного уроку математики.

Методика вивчення змістової лінії «Числа, дії з числами» в початковому курсі математики: нумерації чисел в межах 10, 100, 1000 і багатоцифрових чисел; арифметичні дії з числами (додавання і віднімання, множення і ділення); частини, дробу.

Методика вивчення змістової лінії «Сюжетні задачі» в початковому курсі математики.

Методика вивчення змістової лінії «Величини» у початковій школі.

Методика вивчення змістової лінії «Математичні вирази, рівності, нерівності» в початковому курсі математики.

Методика вивчення змістової лінії «Просторові відношення, геометричні фігури» в початковій школі.

Методика вивчення змістової лінії «Робота з даними» в початковій школі.

Список літератури

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах. / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король – Тернопіль навчальна книга „Богдан” – 2006 – 336с.
2. Державний стандарт початкової освіти [Електрон. ресурс]. – 2011. – Режим доступу: [http:// osvita.ua/doc/files/news/25/2513/_1717-1.doc](http://osvita.ua/doc/files/news/25/2513/_1717-1.doc).
3. Коваль Л.В. Методика навчання математики: теорія і практика / Л.В. Коваль., С.О. Скворцова: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010102 „Початкове навчання”, освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” [2-ге видання допов. і переробл.] – Харків: ЧП „Принт-Лідер”, 2011. – 414с.
4. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.:Видавничий дім „Освіта”, 2013. – 392с.
5. Стрілець С.І. Методика викладання математики в початкових класах у таблицях і схемах: навч.- метод. посіб. / С.І. Стрілець.– Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2012. – 104с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Предмет і завдання методики викладання курсу «Природознавство» в початковій школі. Методологічні основи і методи наукового дослідження.

Формування умінь і навичок у процесі навчання курсу «Природознавство».

Використання засобів наочності у процесі вивчення курсу «Природознавство». Особливості методики використання натуральних засобів наочності. Особливості методики використання образотворчих засобів наочності. Особливості методики використання аудіовізуальних засобів наочності. Особливості методики використання моделей як засобів наочності.

Зміст та організація дослідницької діяльності молодших школярів у курсі "Природознавство".

Методи та прийоми ознайомлення з природою у початкових класах. Суть бесіди як методу навчання. Розповідь як метод навчання та її види. Особливості методики проведення спостереження. Види спостережень. Особливості методики проведення дослідів під час вивчення курсу «Природознавство». Особливості методики проведення практичної роботи.

Типи і структура уроків курсу «Природознавство». Вимоги до уроку як основної форми навчально-виховного процесу. Комбінований урок. Макроструктура комбінованого уроку з природознавства. Мікроструктуру уроку. Визначення в кожному конкретному випадку. Дидактична мета і структура уроку-екскурсії. Особливості методики проведення предметного уроку. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.

Методика спостережень за формою організації діяльності молодших школярів. Методика спостережень за тривалістю виконання у курсі "Природознавство".

Особливості використання дидактичної гри на етапі закріплення вивченого матеріалу на уроці природознавства.

Методика формування природознавчих уявлень. Методика формування природознавчих понять. Суть поняття як форми знань. Система понять в навчальному предметі. Методика формування умінь у процесі навчання природознавства. Суть понять: "уміння", "навичка".

Рекомендована література

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: навч. посіб. / Т.М. Байбара. К.: Веселка, 1998. – 334 с.

2. Козина Е.Ф. Методика преподавания естествознания: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.Ф. Козина, Е.Н. Степаняп. – М.: Академия, 2004. – 496 с.

3. Гончаренко С. Ващенко Л., Коваль Н. Державні стандарти початкової ланки освіти. Природознавство. // Початкова школа. –2012. - №7. – 14-16 с.

4. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.